

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

12. ledna 2023*

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná azylová politika – Podmínky pro přiznání postavení uprchlíka – Směrnice 2011/95/EU – Článek 10 odst. 1 písm. e) a odst. 2 – Důvody pronásledování – Pojmy ‚politické názory‘ a ‚připisované politické názory‘ – Pokusy žadatele o azyl chránit se v zemi svého původu zákonnými prostředky proti nestátním subjektům, které jednají protiprávně a mají možnost využívat represivní složky dotčeného státu“

Ve věci C-280/21,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná na základě článku 267 SFEU rozhodnutím Lietuvos vyriausiosios administracinės teisės (Nejvyšší správní soud Litvy) ze dne 21. dubna 2021, došlým Soudnímu dvoru dne 30. dubna 2021, v řízení

P. I.

proti

Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení K. Jürimäe, předsedkyně senátu, M. Safjan, N. Piçarra (zpravodaj), N. Jääskinen a M. Gavalec, soudci,

generální advokát: J. Richard de la Tour,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za P. I. L. Biekša, advokatas,
- za litevskou vládu K. Dieninise a V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi A. Azéma a A. Steiblytė, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: litevština.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 30. června 2022,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článku 10 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi P. I. a Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (odbor migrace Ministerstva vnitra Litevské republiky, dále jen „odbor migrace“) ve věci odmítnutí posledně uvedeným přiznat P. I. postavení uprchlíka.

Právní rámec

Mezinárodní právo

- 3 Úmluva o právním postavení uprchlíků, která byla podepsána v Ženevě dne 28. července 1951 a vstoupila v platnost dne 22. dubna 1954 [*Sbírka smluv Organizace spojených národů*, sv. 189, s. 150, č. 2545 (1954)], ve znění Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků, který byl uzavřen v New Yorku dne 31. ledna 1967 a vstoupil v platnost dne 4. října 1967 (dále jen „Ženevská úmluva“), stanoví ve svém čl. 1 oddílu A odst. 2 prvním pododstavci, že se pojem „uprchlík“ vztahuje na kteroukoliv osobu, jež „se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout nebo, vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti.“

Unijní právo

- 4 Body 4, 12, 16 a 29 odůvodnění směrnice 2011/95 uvádějí:

„(4) Ženevská úmluva a protokol jsou základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků.

[...]

(12) Hlavním cílem této směrnice je na jedné straně zajistit, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují, a na druhé straně zajistit minimální úroveň výhod poskytovaných uvedeným osobám ve všech členských státech.

[...]

(16) Tato směrnice ctí základní práva a dodržuje zásady uznané zejména Listinou základních práv Evropské unie. Tato směrnice zejména usiluje o zajištění plného dodržování lidské důstojnosti a práva na azyl u žadatelů o azyl a jejich rodinných příslušníků, kteří je doprovázejí, a o podporu používání článků 1, 7, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 24, 34 a 35 této listiny, a je třeba ji proto odpovídajícím způsobem provést.

[...]

(29) Jednou z podmínek přiznání postavení uprchlíka ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy je příčinná souvislost mezi důvodem pronásledování, totiž rasou, náboženstvím, národností, zastáváním určitých politických názorů nebo příslušností k určitým společenským vrstvám, a pronásledováním či neexistencí ochrany před takovým jednáním.“

5 Článek 2 písm. d) této směrnice přebírá pro její účely definici „uprchlíka“ obsaženou v čl. 1 oddíle A odst. 2 prvním pododstavci Ženevské úmluvy a čl. 2 písm. e) uvedené směrnice definuje „postavení uprchlíka“ jako „uznání státního příslušníka třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti členským státem za uprchlíka“.

6 Článek 2 písm. h) směrnice 2011/95 definuje pojem „žádost o mezinárodní ochranu“ jako „žádost o ochranu členským státem podaná státním příslušníkem třetí země [...], u níž lze předpokládat, že žadatel usiluje o získání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany“, a čl. 2 písm. i) této směrnice definuje pojem „žadatel“ jako „státní příslušník třetí země nebo [...], kteří podali [takovou žádost], o níž dosud nebylo pravomocně rozhodnuto“.

7 Článek 4 této směrnice nadepsaný „Posuzování skutečností a okolností“ stanoví v odstavcích 3 a 5:

„3. Posouzení žádosti o mezinárodní ochranu se provádí jednotlivě a jsou při něm zohledněny

a) všechny významné skutečnosti týkající se země původu v době rozhodování o žádosti, včetně právních předpisů země původu a způsobu jejich uplatňování;

b) významná prohlášení a dokumenty předložené žadatelem, včetně informací o tom, zda žadatel byl nebo by mohl být pronásledován nebo zda utrpěl nebo by mohl utrpět vážnou újmu;

[...]

5. Uplatňují-li členské státy zásadu, podle které je povinností žadatele, aby žádost o mezinárodní ochranu zdůvodnil, a nejsou-li jednotlivá prohlášení žadatele doložena písemnými nebo jinými doklady, nevyžadují tato prohlášení důkazy při splnění těchto podmínek:

a) žadatel vynaložil skutečné úsilí, aby svou žádost odůvodnil;

b) žadatel předložil všechny náležitosti, které měl k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí;

c) prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele;

d) žadatel požádal o mezinárodní ochranu v nejkratším možné době, ledaže může prokázat dobrý důvod, proč tak neučinil, a dále

e) byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele.“

8 Článek 6 písm. a) a c) téže směrnice označuje za „původce pronásledování“ zaprvé stát a zadruhé „nestátní původce“, u nichž lze prokázat, že stát není schopen nebo ochoten poskytnout ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmou.

9 Článek 9 směrnice 2011/95, nadepsaný „Pronásledování“, stanoví:

„1. Aby bylo jednání považováno za pronásledování ve smyslu čl. 1 odst. A Ženevské úmluvy, musí být

a) svou povahou nebo opakováním dostatečně závažné, aby představovalo vážné porušení základních lidských práv, zejména práv, od nichž se podle čl. 15 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod [podepsané dne 4. listopadu 1950 v Římě] nelze odchýlit, nebo

b) souběhem různých opatření, včetně porušování lidských práv, který je dostatečně závažný k tomu, aby postihl jednotlivce způsobem podobným uvedenému v písmenu a).

2. Za pronásledování ve smyslu odstavce 1 mohou být mimo jiné považována tato jednání:

[...]

c) nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání;

[...]

3. V souladu s čl. 2 písm. d) musí existovat souvislost mezi důvody uvedenými v článku 10 a pronásledováním ve smyslu odstavce 1 tohoto článku nebo neexistencí ochrany před takovým jednáním.“

10 Článek 10 uvedené směrnice, nadepsaný „Důvody pronásledování“, v odstavci 1 písm. e) a odstavci 2 stanoví:

„1. Při posuzování důvodů pronásledování přihlíží členský stát k těmto hlediskům:

[...]

e) pojem politických názorů zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal.

2. Při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněnou obavu z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.“

- 11 Článek 13 uvedené směrnice, nadepsaný „Přiznání postavení uprchlíka“, zní:

„Členské státy přiznávají postavení uprchlíka státním příslušníkům třetích zemí a osobám bez státní příslušnosti, které splňují podmínky pro získání postavení uprchlíka v souladu s kapitolami II a III.“

Litevské právo

- 12 Článek 83 odst. 2 Lietuvos Respublikos įstatymas dėl užsieniečių teisinės padėties Nr. IX-2206 (zákon Litevské republiky o právním postavení cizinců č. IX-2206) ze dne 29. dubna 2004 (Žin., 2004, č. 73-2539), který do litevského práva provádí zejména směrnici 2011/95, ve znění zákona č. XII-1396 ze dne 9. prosince 2014 (TAR, 2014, č. 2014–19923) stanoví:

„Pokud je při posuzování žádosti zjištěno, že skutečnosti týkající se určení postavení žadatele o azyl nemohou být ani přes veškeré úsilí žadatele o azyl doloženy písemnými doklady, posoudí se tyto skutečnosti v jeho prospěch a žádost o azyl se považuje za opodstatněnou, jestliže byla podána v nejkratší možné době, ledaže žadatel o azyl může uvést náležitý důvod, proč tak neučinil, dále jestliže žadatel o azyl předložil veškeré náležitosti, které má k dispozici, a podal uspokojivé vysvětlení ohledně jiných chybějících náležitostí, a jestliže prohlášení žadatele byla shledána souvislými a hodnověrnými a nejsou v rozporu s dostupnými zvláštními i obecnými informacemi o případu žadatele.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

- 13 Dne 15. července 2019 podal P. I., státní příslušník třetí země, žádost o azyl u odboru migrace. Na podporu této žádosti uvedl, že v roce 2010 uzavřel v zemi svého původu smlouvu o koupi akcií s podnikem vlastněným osobou s vazbami na mocenské struktury, včetně zpravodajských služeb. Tomuto podniku zaplatil částku 690 000 amerických dolarů (USD) (přibližně 647 500 eur). Vzhledem k tomu, že tato smlouva nebyla splněna, požádal P. I. svého smluvního partnera, aby mu uvedenou částku vrátil. Následně bylo proti P. I. na podnět vlastníka uvedeného podniku zahájeno trestní řízení a v prosinci 2015 se P. I. musel vzdát převážné části projektu vyvinutého svým podnikem, přičemž kontrola podniku P. I. byla převedena na určité podniky patřící jiným osobám.
- 14 Toto trestní řízení bylo přerušeno v lednu 2016. Po pokusu P. I. bránit se před soudem proti protiprávnímu převzetí jeho projektu však bylo v dubnu 2016 trestní řízení znovu otevřeno, a to v důsledku svědecké výpovědi podané proti P. I. osobou napojenou na nové vlastníky jeho podniku. V prosinci 2016 a lednu 2017 vyústilo uvedené trestní řízení v usnesení o obvinění a vzetí P. I., který byl mezitím zbaven zbývajících částí projektu, do vazby.
- 15 Rozhodnutím ze dne 21. září 2020 zamítl odbor migrace žádost P. I. o přiznání postavení uprchlíka. Tento odbor měl na základě svého šetření za to, že důvody vycházející z rizika trestního stíhání a vzetí do vazby, byť byly zjištěny a jsou považovány za reálné, neodpovídají žádnému z důvodů uvedených v Ženevské úmluvě, včetně zejména důvodu založeného na pojmu „politické názory“.
- 16 P. I. poté, co Vilniaus apygardos administracinis teismas (Krajský správní soud ve Vilniusu, Litva) zamítl jeho žalobu proti uvedenému rozhodnutí odboru migrace, podal proti rozsudku uvedeného soudu odvolání k Lietuvos vyriausiosios administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy), jenž je předkládajícím soudem. P. I. napadá rozhodnutí odboru migrace potvrzené v prvním stupni, přičemž tvrdí, že pokud jsou akty pronásledování nebo nedostatku ochrany před takovými akty

spojeny, jako v projednávaném případě, nikoliv s „politickou činností“ v obvyklém smyslu nebo s veřejně vyjádřenými politickými myšlenkami, ale s odporem spočívajícím v konkrétním jednání, vůči skupině, jež jedná protiprávně a ovlivňuje stát prostřednictvím korupce, spadá tento odpor pod pojem „politické názory“ ve smyslu článku 10 směrnice 2011/95, jakožto „připisované politické názory“. P. I. upřesňuje, že trestný čin, který je mu přičítán (vydírání za účelem přivlastnit si majetek značné hodnoty patřící jiné osobě) je ve skutečnosti občanskoprávním sporem majetkové povahy mezi hospodářskými subjekty.

- 17 Předkládající soud má za to, že P. I. během celého šetření konzistentně tvrdil, že podnikatelé s korupčními vazbami na státní mocenskou strukturu se zmocnili jeho majetku, že po jeho odporu proti tomuto postupu bylo proti němu zahájeno na podnět jednoho z těchto podnikatelů trestní řízení a že toto trestní řízení určené k jeho zastrašení bylo poté, co bylo přerušeno, znovu otevřeno v návaznosti na pokus P. I. bránit se před soudem a vedlo zejména k usnesení o jeho vzetí do vazby. Předkládající soud dodává, že podle vnitrostátní právní úpravy v oblasti azylu představují trestní stíhání nebo trestní sankce akty pronásledování, jsou-li nepřiměřené a diskriminační, a upřesňuje, že se mu jeví jako pravděpodobné, že uvedené trestní řízení bylo „vykonstruováno“, takže pokud by se P. I. vrátil do země svého původu, mohl by být dále pronásledován.
- 18 Za těchto podmínek se Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (Nejvyšší správní soud Litvy) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je třeba odpor vůči nelegálně působící skupině mající vliv z důvodu korupčních vazeb, která utlačuje žadatele o azyl prostřednictvím státního mechanismu a proti které je nemožné se bránit právní cestou z důvodu rozsáhlé korupce ve státě, považovat za rovnocenný politickým názorům připisovaným žadateli ([anglicky] *attributed political opinion*) ve smyslu článku 10 [směrnice 2011/95]?“

K předběžné otázce

- 19 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 10 odst. 1 písm. e) a odst. 2 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „politické názory“ zahrnuje pokusy žadatele o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. h) a i) této směrnice chránit své osobní majetkové a hospodářské zájmy zákonnými prostředky proti nestátním subjektům, které jednají protiprávně, když z důvodu svých korupčních vazeb na dotčený stát mohou využívat represivní složky státu k újmě tohoto žadatele.
- 20 Úvodem je třeba připomenout, že směrnice 2011/95 byla přijata zejména proto, jak uvádí bod 12 jejího odůvodnění, aby členské státy používaly společná kritéria pro zjišťování totožnosti osob, které mezinárodní ochranu skutečně potřebují.
- 21 Tato směrnice musí být vykládána ve světle obecné systematiky a svého účelu, a to v souladu nejen s Ženevskou úmluvou, která je základem mezinárodního právního režimu na ochranu uprchlíků, jak je připomenuto v bodě 4 odůvodnění uvedené směrnice, ale rovněž, jak vyplývá z bodu 16 odůvodnění téže směrnice, při dodržování práv uznaných Listinou základních práv (dále jen „Listina“). [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská a azylová služba), C-238/19, EU:C:2020:945, body 19 a 20, jakož i citovaná judikatura].

- 22 Podle čl. 2 písm. d) směrnice 2011/95 zahrnuje pojem „uprchlík“ zejména státního příslušníka třetí země, který se v důsledku oprávněných obav před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů nachází mimo zemi své státní příslušnosti a je neschopen přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám odmítá ochranu dotyčné země.
- 23 Podle článku 13 této směrnice členské státy přiznávají postavení uprchlíka každému státnímu příslušníkovi třetí země, který splňuje podmínky stanovené zejména v člancích 9 a 10 uvedené směrnice.
- 24 Žadatel o takové postavení tedy musí být vzhledem k okolnostem existujícím v zemi jeho původu vystaven oprávněné obavě z toho, že bude „pronásledován“ ve smyslu čl. 9 odst. 1 a 2 směrnice 2011/95, ze strany „původců pronásledování“ uvedených v článku 6 této směrnice, je-li dána příčinná souvislost ve smyslu odstavce 3 tohoto článku 9 ve spojení s bodem 29 odůvodnění uvedené směrnice mezi tímto pronásledováním nebo nedostatkem ochrany před ním a alespoň jedním z pěti důvodů pronásledování uvedených v článku 10 téže směrnice, mezi něž patří „politické názory“ (obdobně viz rozsudek ze dne 5. září 2012, Y a Z, C-71/11 a C-99/11, EU:C:2012:518, bod 51).
- 25 Pokud jde o pojem „politické názory“, kterého se týkají pochybnosti předkládajícího soudu, čl. 10 odst. 1 písm. e) směrnice 2011/95 stanoví, že tento pojem „zahrnuje zejména zastávání názorů, myšlenek nebo přesvědčení ohledně potenciálních původců pronásledování uvedených v článku 6 a jejich politik nebo postupů, bez ohledu na to, zda žadatel podle dotyčných názorů, myšlenek nebo přesvědčení jednal“. Kromě toho je v souladu s odstavcem 2 tohoto článku 10 nerozhodné, zda žadatel skutečně má politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.
- 26 V tomto ohledu je třeba zaprvé uvést, že podle samotného znění těchto ustanovení musí být pojem „politické názory“ vykládán široce. Tento předpoklad se opírá o několik skutečností. Jde tak především o použití slovního spojení „zejména“ pro účely demonstrativního výčtu znaků, které mohou uvedený pojem zakládat. Dále jsou uvedeny nejen „názory“, ale také „myšlenky“ a „přesvědčení“ v oblastech spojených s potenciálními původci pronásledování, jakož i v oblastech souvisejících s „politikami“ a „postupy“ těchto původců, aniž se tyto názory, myšlenky či přesvědčení nutně projevují v jednání žadatele. Nakonec je kladen důraz na vnímání jejich „politické“ povahy původci pronásledování.
- 27 Tento výklad podporuje příručka k postupům a kritériím pro určování postavení uprchlíků a pokyny k mezinárodní ochraně podle úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1951 a protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků z roku 1967 [Úřad vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), 1979, znovu vydané a aktualizované znění z února 2019, HCR/1P/4/FRE/Rev.4], na které je třeba odkázat, a to s ohledem na jejich zvláštní význam daný úlohou, kterou Ženevská úmluva přiznává UNHCR (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 23. května 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, bod 57 a citovaná judikatura). Také tyto pokyny totiž pojímají „politické názory“ široce v tom smyslu, že mohou znamenat jakýkoliv názor nebo jakoukoliv otázku zahrnující státní aparát, vládu, společnost nebo politiku.
- 28 Zadruhé pojem „politické názory“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. e) směrnice 2011/95 musí být vzhledem k tomu, že jeho cílem je ochrana práva na svobodu názoru a projevu, vykládán ve světle článku 11 Listiny, který je v bodě 16 odůvodnění této směrnice výslovně uveden jako jeden z článků, jež mají být provedením uvedené směrnice podporovány.

- 29 Podle článku 11 Listiny má každý právo na svobodu projevu, což zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat nebo rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování veřejné moci a bez ohledu na hranice. Jak vyplývá z vysvětlení k Listině základních práv (Úř. věst. 2007, C 303, s. 17) a čl. 52 odst. 3 této Listiny, práva zaručená v jejím článku 11 mají stejný smysl a rozsah jako ty, které jim přikládá článek 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a jak jsou vyloženy v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, a to aniž je dotčena skutečnost, že jim unijní právo přiznává širší ochranu (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 26. dubna 2022, Polsko v. Parlament a Rada, (C-401/19, EU:C:2022:297, bod 44).
- 30 Z této judikatury vyplývá, že svoboda projevu je jedním ze základních pilířů demokratické společnosti a jednou z hlavních podmínek jejího pokroku a rozvoje každého jednotlivce a že chrání v zásadě nejen „informace“ nebo „myšlenky“ vnímané příznivě nebo považované za neškodné či neutrální, nýbrž i ty, které zraňují, šokují či znepokojují, aby byla zaručena pluralita, tolerance a duch otevřenosti, bez nichž demokratická společnost nemůže existovat [ESLP, 15. října 2015, *Perinçek v. Švýcarsko*, CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, § 196, písm. i)].
- 31 Evropský soud pro lidská práva dále zdůraznil, že čl. 10 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod neponechává téměř žádný prostor pro omezení svobody projevu v oblasti politické diskuze nebo otázek obecného zájmu a v případě, že se vyjádření týká věci obecného zájmu, je obvykle přiznávána vysoká úroveň ochrany svobody projevu [rozsudek ze dne 15. října 2015, *Perinçek v. Švýcarsko*, CE:ECHR:2015:1015JUD002751008, § 196, písm. i), § 197, §§ 230 a 231]. Uvedený soud rovněž upřesnil, že korupce v rámci správy veřejných záležitostí státu představuje otázku obecného zájmu a debata o ní přispívá k politické diskuzi (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 31. května 2016, *Nadtoka v. Rusko*, CE:ECHR:2016:0531JUD003801005, § 43).
- 32 Tato judikatura Evropského soudu pro lidská práva, která je pro výklad článku 11 Listiny relevantní, podporuje široký výklad pojmu „politické názory“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. e) směrnice 2011/95. Podle tohoto výkladu zahrnuje pojem „politické názory“ jakýkoliv názor, myšlenku nebo přesvědčení, které se, aniž nutně mají přímou či bezprostřední politickou povahu, projevují konáním nebo opomenutím vnímaným původci pronásledování uvedenými v článku 6 této směrnice jako spadající do oblasti spojené s těmito původci nebo jejich politikami či postupy a vyjadřující nesouhlas či odpor proti těmto politikám či postupům.
- 33 Zatřetí široký výklad pojmu „politické názory“ jakožto „důvody pronásledování“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. e) směrnice 2011/95 znamená, že pro určení existence takových názorů, jakož i příčinné souvislosti mezi těmito názory a pronásledováním, musí vzít příslušné orgány členských států v úvahu obecný kontext země původu žadatele o přiznání postavení uprchlíka, zvláště v jeho politických, právních, soudních, historických a kulturních souvislostech.
- 34 Soudní dvůr totiž rozhodl, že vyjádření, ať konáním nebo opomenutím, určitých názorů, myšlenek nebo přesvědčení, které nemají přímou a bezprostřední politickou povahu, může vést ve zvláštním kontextu země původu tohoto žadatele „původce pronásledování“ k tomu, že takovým názorům, myšlenkám nebo přesvědčením připisují povahu „politických názorů“ ve smyslu čl. 10 odst. 1 písm. e) a odst. 2 této směrnice.
- 35 V tomto ohledu Soudní dvůr zaprvé upřesnil, že v kontextu ozbrojeného konfliktu, zvláště pak občanské války, a při neexistenci zákonné možnosti vyhnout se vojenským povinnostem, je vysoce pravděpodobné, že odepření výkonu vojenské služby bude orgány dotčené třetí země vykládáno jako projev politického nesouhlasu, bez ohledu na případně složitější osobní důvody dotyčné

osoby a za podmínky, že orgány členského státu, kterému byla žádost o mezinárodní ochranu podána, ověří, že takové odmítnutí lze věrohodně spojit s dotčeným důvodem pronásledování [rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská služba a azyl) C-238/19, EU:C:2020:945, body 47, 48, 60 a 61].

- 36 Soudní dvůr měl zadruhé za to, že účast žadatele o mezinárodní ochranu na podání stížnosti proti zemi jeho původu k Evropskému soudu pro lidská práva s cílem určit, že režim, jenž je v tomto státě u moci, porušuje základní svobody, musí být kvalifikována jako důvod pronásledování na základě „politických názorů“, existují-li odůvodněné obavy, že tato účast bude uvedeným režimem vnímána jako akt politického odporu, proti němuž by tento režim mohl zamýšlet přijetí odvetných opatření (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 4. října 2018 Ahmedbekova, C-652/16, EU:C:2018:801, bod 90).
- 37 Totéž platí pro pokusy žadatele o přiznání postavení uprchlíka chránit své zájmy prostřednictvím žalob podaných k soudu proti nestátním subjektům, které proti němu jednají protiprávně, když z důvodu svých korupčních vazeb na stát mohou využívat represivní složky státu k újmě tohoto žadatele, a to i v případě, že by jeho žaloba byla odůvodněna ochranou jeho osobních majetkových a hospodářských zájmů.
- 38 V rámci posuzování skutečností a okolností stanovených v článku 4 směrnice 2011/95, které musí být podle odstavce 3 tohoto článku provedeno jednotlivě, se zohledněním všech dotčených okolností a významných skutečností, zejména těch, které jsou uvedeny v bodě 33 tohoto rozsudku, musí vzít příslušné orgány členského státu v úvahu, že může být obzvláště obtížné předložit přímý důkaz o tom, že určité konání nebo určité opomenutí žadatele mohou být orgány země původu vnímáno jako vyjádření „politických názorů“. Článek 4 odst. 5 této směrnice totiž uznává, že žadatel nebude vždy schopen podložit svou žádost písemnými nebo jinými doklady a vyjmenovává kumulativní podmínky, za kterých nejsou takové důkazy požadovány [obdobně viz rozsudek ze dne 19. listopadu 2020, Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Vojenská služba a azyl) , C-238/19, EU:C:2020:945, bod 55].
- 39 Jak uvedl generální advokát v bodě 59 svého stanoviska, posouzení, které musí provést tyto orgány, tedy musí s ohledem na všechny okolnosti vycházet z věrohodnosti politických názorů, které původci pronásledování žadateli připisují.
- 40 S ohledem na všechny výše uvedené důvody je třeba na položenou otázku odpovědět tak, že čl. 10 odst. 1 písm. e) a odst. 2 směrnice 2011/95 musí být vykládán v tom smyslu, že pojem „politické názory“ zahrnuje pokusy žadatele o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. h) a i) této směrnice chránit své osobní majetkové a hospodářské zájmy zákonnými prostředky proti nestátním subjektům, které jednají protiprávně, když z důvodu svých korupčních vazeb na dotčený stát mohou využívat represivní složky tohoto státu k újmě uvedeného žadatele, v rozsahu, v němž původci pronásledování tyto pokusy vnímají jako nesouhlas nebo odpor v oblasti spojené s těmito původci nebo jejich politikami či postupy.

K nákladům řízení

- 41 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 10 odst. 1 písm. e) a odst. 2 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany,

musí být vykládán v tom smyslu, že

pojem „politické názory“ zahrnuje pokusy žadatele o mezinárodní ochranu ve smyslu čl. 2 písm. h) a i) této směrnice chránit své osobní majetkové a hospodářské zájmy zákonnými prostředky proti nestátním subjektům, které jednají protiprávně, když z důvodu svých korupčních vazeb na dotčený stát mohou využívat represivní složky tohoto státu k újmě uvedeného žadatele, v rozsahu, v němž původci pronásledování tyto pokusy vnímají jako nesouhlas nebo odpor v oblasti spojené s těmito původci nebo jejich politikami či postupy.

Podpisy.